

ISSN: 2149-0821

Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science

Yıl: 5, Sayı: 30, Kasım 2018, s. 185-197

Dr. Öğr. Üyesi. Fatih BAL

Gelişim Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü,
psikologfatihbal@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-9974-2033

Arş. Gör. Haydeh FARAJİ

Gelişim Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Psikoloji Bölümü,
hfaraji@gelisim.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5306-6546

Uzm. Psikolog İrem ERDİNÇ

ORCID: 0000-0003-1127-4341, iremerdinc@gmail.com

YAŞAM DOYUMUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN EVLİLİK VE CİNSELLİK KAVRAMI ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ

Özet

Giriş: Evlilik; birlikteliği, dayanışmayı, karşılıklı cinsel doyumun sağlanmasını; en önemlisi, neslin devamını sağlayan bir ilişki biçimidir. Evlilik süreci ise; bireylerin birbirlerine karşı uyum sağlaması durumunda yaşam kalitesini yükseltici bir etkidir. Evlilik kurumundaki uyum kelimesi kritik seviyede önem arz etmektedir. Evliliğin en önem taşıyan bir diğer unsuru cinselliktir. Evlilik içerisinde cinselliğin temel fonksiyonu, yakınlığın pekiştirilmesi, zevkin paylaşımı, evlilik içerisindeki sorunlarla başa çıkarken meydana gelecek gerilimin azaltılmasıdır.

Amaç: Çalışmamızın amacı evli bireylerin cinsel doyum, yaşam doyum, evlilik uyumu düzeyleri arasındaki ilişkinin ve çiftlerin evlilik doyum, cinsel yaşam doyum ve yaşam doyum algılarının sosyodemografik etmenlere göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: 2018 yılında İstanbul ilinde ikamet etmekte olan en az 6 aydır evli olan, okuma-yazma bilen, psikolojik görüşme ve değerlendirmelere uyum sağlayabilecek; bilgilendirilmiş onam formunu imzalayan ve araştırmaya gönüllü katılmış 99'u kadın (%42.7), 133'ü erkek (%57.3) olmak üzere toplam 232 evli birey çalışma grubumuzu oluşturmuştur. Çalışma grubuna; sosyodemografik veri

formu doldurulmuş ve Evlilik Uyumu Ölçeği (EUÖ), Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRDCDÖ) ve Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 23.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde Bağımsız Örnekler T-Testi, ANOVA, Pearson Korelasyon Analizi ve Regresyon Analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların yaşam doyumunun, evlilik uyumu ve cinsel doyum ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların cinsel doyum ve evlilik uyumu düzeylerinin yaşa göre farklılık göstermez iken; cinsiyete, eğitim düzeyine, hane aylık gelir düzeyine, çalışma durumuna, çocuk sahibi olma durumuna, evlilik süresine, anne-babanın medeni durumuna, evliliği yapma biçimine ve evlilik türüne göre anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir. Yaşam doyumu düzeylerinin anne-babanın medeni durumuna, evlilik süresine, yaşa ve evlilik türüne göre farklılık göstermediği, buna karşın; cinsiyete, eğitim düzeyine, hane aylık gelir düzeyine, çalışma durumuna, çocuk sahibi olma durumuna ve evliliği yapma biçimine göre farklılaştığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum, Yaşam Doyumu

EVALUATION OF FACTORS AFFECTING THE LIFE SATISFACTION BY MARRIAGE AND SEXUAL CONCEPT

Summary

Introduction: Marriage provides; cooperation, solidarity, mutual sexual satisfaction to couples. Most importantly, it is a form of relationship that provides the continuation of the generation. The marriage process; it is a factor that improves the quality of life if individuals adapt to each other. The word harmony has a critical importance in marriage institution. Another important element of marriage is sexuality. The basic function of sexuality in marriage is to strengthen the closeness, to share the pleasure, to reduce the tension that will occur when dealing with the problems in marriage.

Aim: The aim of our study is to investigate the relationship between the sexual satisfaction, life satisfaction and marital adjustment levels of married individuals and to determine whether couples' marital satisfaction, sexual life satisfaction and life satisfaction perceptions differ according to sociodemographic factors.

Methods: The study group consisted of 99 women (42.7%) and 133 men (57.3%) who has been living in Istanbul for at least 6 months, married, literate, and will be able to adapt to psychological interviews, evaluations and who were volunteers who signed the informed consent form. The sociodemographic data form was completed and the Marriage Compliance Scale (ESS), the Golombok-Rust Sexual Satisfaction Scale (GRDCD) and the Life Satisfaction Scale (LSS) were applied. The data were analyzed by using SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 23.0 package program. Independent samples T-Test, ANOVA, Pearson Correlation Analysis and Regression Analysis were used to analyze the data.

Results: It was determined that the life satisfaction of the participants was significantly associated with marital adjustment and sexual satisfaction. While the sexual satisfaction and marital adjustment levels of the participants did not differ according to age; gender, education level, household monthly income level, working status, having a child, marriage period, the marital status of the parents, the way of marriage and the type of marriage were found to be significantly different. Life satisfaction levels did not differ according to the marital status of the parents, length of marriage, age and type of marriage; gender, education level, household monthly income level, working status, having a child and the way of marriage.

Key Words: Marriage Adjustment, Sexual Satisfaction, Life Satisfaction

GİRİŞ

Evlilik ve Evlilik Uyumu

Evlilik uyumu, kişilerin yaşadıkları ilişkilerinin tamamında hissettikleri öznel mutluluk, hoşnutluk ve eş ile olan iletişimin önemli bir parçasıdır. Evlilik, karşılıklı cinsel doyumun sağlanmasını, birlikteliği, dayanışmayı ve neslin devamını sağlayan bir ilişki biçimidir.. Evliliği etkileyen pek çok unsur söz konusudur. Bu unsurların en önemlileri çiftlerin; gelir durumu (yaşam düzeyi ve kalitesi), eğitim düzeyleri, yaş gibi etmenlerdir. Bu etmenlerin evlilikte mutlu olma düzeyini etkilediği ve evlilik uyumunda önemli role sahip olduğu çok sayıdaki araştırmada da ifade edilmektedir (Canel, 2012 ve Finanoğlu, 2006).

Evlilik uyumu kavramı ise, “eşlerin uyumlu beraberliklerinin neticesinde evlilik yaşamlarındaki karşılıklı memnuniyet ve mutluluklarıdır. Evlilik uyumunda kişilerin bireysel fikirleri değil de aralarındaki ilişkinin özelliği değerlendirilmektedir (Erberk ve ark. 2016). Evlilik uyumu aynı zamanda evlilik doyumudur (Ersanlı ve Kalkan, 2008). Evlilik uyumu sadece evlilik hayatını değil bu durumla beraber çiftlerin kişisel şekilde hayatlarını çeşitli alanlarını da etkileyebilmektedir. Evlilik uyumu oranındaki artış bireyin psikolojik sağlığını da pozitif yönde etkileyebilmekte ve duygusal strese ait semptomlarını da azaltmaktadır (Canel, 2012).

Çiftler arasında var olan uyumu ele alan ilk araştırmalar 1960’lı yıllara dayanmaktadır. Ülkemizde ise 1990’lardan itibaren konu üzerinde çalışılmaya başlanmıştır (Yılmaz, 2001). Yapılmış olan araştırmalarda psikolojik sorunları nedeniyle yardım arayışı içinde bulunanların % 40’ının sorunlarının temelini evlilik sorunlarının özellikle evlilik uyumuyla ilgili sorunların gelmekte olduğunu ortaya koymaktadır (Fidanoğlu, 2006). Çalışmalar; çocuklarına ilişkin şikâyetlerde bulunan ailelerin sorunlarının çoğunun evlilik uyumuyla alakalı olduğu, evlilik uyumu yetersiz olanların evliliklerinde uyum sorunları yaşamayanlara oranla daha fazla fiziksel rahatsızlıkların meydana gelme olasılığının olduğu ve boşanma olasılıklarının da daha fazla olduğunu göstermektedir (Özgüven 2000, Fidanoğlu, 2006).

Yaşamda; genel olarak “iş ortamı”, “sevmek-sevilmek-cinsel sevişme alanı” ile “toplumsal ortam” olarak üç tane uyum alanından bahsedilmektedir. Söz konusu alanlar birbiri ile ilişkilidir. Bir alanda gerçekleşen uyumsuzluk ile doyumsuzluk başka alanları da etkileyebilmektedir (Ateş, 2012). Evlilikte ise evliliğin ana hedefi olan uyumu etkileyebilen çift seçimi kararı, ekonomik sorunların etkisi, iletişim ile dayanışmanın etkisi, cinsel yaşam ile

kültürel çeşitliliklerin etkisi gibi pek çok etken bulunmakla beraber evliliğin en önem taşıyan unsuru cinselliktir. Evlilik içerisinde cinselliğin temel fonksiyonu, yakınlığın pekiştirilmesi, zevkin paylaşımı, evlilik içerisindeki sorunlarla başa çıkarken meydana gelecek gerilimin azaltılmasıdır.

Cinsellik ve Cinsel Doyum

Cinsel fonksiyon bozukluklarının evlilik içerisindeki yakınlığı olumsuz ve çok fazla negatif etkilerinin olduğunu bildirilmektedir (Vural ve Temel, 2010). Cinsel doyum; cinsel yaşam sonucunda eşlerin karşılıklı biçimde duygu ve düşüncelerine veya beklentilerine yönelik saygı duyması, söz konusu durumda kendilerini ya da isteklerini kolayca açıklayabilmeleridir. Cinsel ilişkide meydana gelebilecek aksaklıklar ise, sevilme gibi korkulara, doyum yetersizliklerine, izolasyona, çekilmeye, kaygı, güçsüzlük tecrübesine, sıkılganlık, gerginlik, erkeklik/kadınlık rollerinin algılamasındaki değersizlik hissiyatına ya da radikal olma vb. gibi neticelere sebep olabilmektedir (Dokur ve Profeta, 2006, Gülsün ve Bozkurt, 2009).

Bireylerin cinsel yaşamlarında yaşadıkları sorunlarla aileleriyle gerçekleşen uyumlarına yansımakta olup birlikte iş yaşamları ile toplumsal ilişkilerinde ise mutsuz hissetmelerine neden olmaktadır. Kısacası, gözlem ile araştırmalar, toplumun esas etmenlerinden biri olarak evliliğin tüm aşamalarında cinselliğin bulunduğu, evlilikte, diğer alanlarda meydana gelen sorunların cinselliğin hayatlarının etkileri olabileceği gibi, cinsel ilişkilerdeki sorunların da evlilik ilişkisine yönelik etkileri olabileceğini ifade etmektedir (Gülsün ve ark., 2009). Cinsel hayatları aktif bir biçimde sürmeyen eşlerin evliliklerinin mutsuz oldukları, boşanma olasılıklarının yüksek olduğu ayrıca ortak paylaşımlarının da az olduğu açıklanmaktadır. Bireylerin sağlıklı cinsel hayatlarının devamı adına ayrıca ilişkilerinde cinsel doyuma ulaşabilmeleri cinsel bozuklukların çözüme ulaştırılması veya kişilerin cinsel fonksiyon problemleri yaşamamaları adına önleyici çalışmaların düzenlenmesi gerekir (Dilmaç ve Ekşi, 2008).

Yaşam Doyumu

Kişilerin yaşamla ilgili istek, gereksinim ya da beklentilerinin sağlanmasına doyum denilmektedir. Yaşam doyumuydu, kişinin sahip olduğu ya da sahip olmak istediği arasında yapılmış olan karşılaştırma sonucunda edinilen hislerdir.(Neugarten ve ark 1961, Gündoğar ve ark, 2007). Yaşam doyumunu kişinin beklentileri ile arzularını gerçekleştirme, kişinin sahip olduğu ya da sahip olmayı istediği arasında gerçekleşen etkileşim sonucu yapılan bir değerlendirme, kişi tarafından sahip olduğu şeylerin düşünülerek kişisel olarak hoşnutluk duyma biçimidir. (Dilmaç ve Ekşi, 2008, Özdevecioğlu, 2003). Yaşam doyumunu kavramıyla uyum gösteren kavramlardan biri ise mutlu olma durumudur. Kişi, hayattan elde ettiği doyumun sonucunda mutlu olma durumunu yaşayacaktır (Keser, 2003). Bununla karşın bireysel yaşamda karşılaşılabilecek bir takım sorunlar, güçlükler, engeller, kişisel ya da sosyal çatışmalar yaşam doyumunda azalışlara sebep olabilecektir (Demirel ve Canat, 2004).

Çalışmamızda evli bireylerde evlilik uyumu, cinsel doyum ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin belirlenmesi hedeflenmektedir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışma grubumuzu; 2018 yılında İstanbul ilinde ikamet etmekte olup; en az 6 aydır evli olan, okuma-yazma bilen, psikolojik görüşme ve değerlendirmelere uyum sağlayabilen, gönüllü olarak bilgilendirilmiş onam formunu imzalayan toplam 232 evli birey oluşturmuştur.

Katılımcılara araştırmacı tarafından hazırlanan sosyo-demografik veri formu, Evlilik Uyumu Ölçeği (EUÖ), Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRDCDÖ) ve Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ) uygulanmıştır. Veri toplama aşaması belirlenen ölçeklerin yüz yüze iletilerek çiftler tarafından doldurulması yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Kullanılan Ölçekler

Evlilik Uyumu Ölçeği (EUÖ)

Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen evlilik uyum ölçeği, evliliğin niteliğini ölçen 15 maddelik bir ölçektir. EUÖ'deki puanlar uyumsuzluktan uyumluluğa doğru artmaktadır. Evlilikte Uyum Ölçeği Tutarel-Kıslak (1999) tarafından Türkçeye adapte edilmiştir. Bu değerlendirmelere ilişkin, ölçeğin iç tutarlık (Cronbach Alpha) kat sayısı .84'tür. Ölçeğin orijinalinin iç tutarlık güvenirliği ise .90'dır. Ölçeğin iki yarım test güvenirliği $r = .84$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin tesettekrar test güvenirliği için 1 gün ara ile ölçek tekrar uygulanmış ve iki uygulamadan elde edilen korelasyon kat sayısı .57' dir ($p < .01$).

Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği (GRDCDÖ)

Golombok Rust Cinsel Doyum Ölçeği (The Golombok Rust Inventory of Sexual Satisfaction, Rust ve Golombok 1986) 28 soru ile cinsellik sorunlarını ve şiddetini değerlendirmektedir. Erkek ve kadın formunda beşi ortak olmak üzere "sıklık", "iletişim", "doyum", "kaçınma", "dokunma", kadınlarda; "anorgazmi", "vajinismus" erkeklerde; "sertleşme" ve "erken boşalma" ile ilgili 7 alt ölçekten oluşmaktadır. GRCDÖ' nün Türkçe formunun geçerlilik güvenirlik çalışması Tuğrul ve arkadaşları (1993) tarafından yapılmıştır.

Yaşam Doyumu Ölçeği (YDÖ)

Yaşam Doyumu Ölçeği'nin (The Satisfaction With Life Scale, Diener ve ark., 1985) Türkçeye çevrilmesi ve uyarlanması Köker (1991), tarafından yapılmıştır. Ölçeğin güvenirlik çalışmaları sonucunda; test-tekrar test güvenirliği $r = .85$, madde-test korelasyonları ise .71 ile .80 arasında hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada kullanılan ölçeklerin iç tutarlılık düzeyleri incelendiğinde oldukça güvenilir oldukları gözlenmiştir ($\alpha > .70$). Araştırmada incelenen değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin gerekli olan -1 ve +1 sınırının içerisinde olduğu gözlemlenmiş olup (Tabachnick ve Fidell, 2015), buna göre normal dağılım gösterdikleri kabul edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler IBM SPSS 21 paket programı aracılığıyla istatistik test ve analizler uygulanarak çözümlenmiştir. Gruplar arası farklılık için Bağımsız Örnekler T-Testi ve ANOVA; değişkenler arası ilişki için ise Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

BULGULAR

Çalışma grubumuzun yaşları 24-59 arasında değişmekte olup (yaş ortalaması 34.66 ± 8.43 yıl), 99'unu kadın (%42.7) ve 133'ünü erkek (%57.3) oluşturmaktadır.

Çalışma grubunun sosyo-demografik bilgileri Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1: Çalışma Grubunu Sosyodemografik Özellikleri

		Sayı	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	99	42.7
	Erkek	133	57.3
Yaş	24-29 Yaş	67	28.9
	30-34 Yaş	52	22.4
	35-39 Yaş	53	22.8
	40-44 Yaş	29	12.5
	45-59	31	13.4
Toplam		232	100.0
Eğitim Düzeyi	Lise Mezunu	32	13.8
	Ön Lisans	23	9.9
	Lisans	92	39.7
	Yüksek Lisans-Doktora	85	36.6
Hane Aylık Gelir Düzeyi	Düşük	26	11.2
	Orta	29	12.5
	İyi	61	26.3
	Çok İyi	116	50.0
Toplam		232	100.0
Çalışma Durumu	Çalışıyorum	179	77.2
	Çalışmıyorum	53	22.8
Anne-Babanın Medeni Durumu	Evli	146	62.9
	En Az Biri Vefat Etmiş	54	23.3
	Boşanmış	32	13.8
Toplam		232	100.0

Çalışmaya katılan bireylerin tümü evli olup ortalama evlilik süreleri 8.10 ± 3.34 yıl idi. Çalışma grubunun evlilik ile ilgili bilgileri Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2: Çalışma Grubunun Evlilik Bilgilerinin Dağılımı

		Sayı	Yüzde (%)
Çocuk Sahibi Olma Durumu	Evet	151	65.1
	Hayır	81	34.9
Evlilik Süresi	1-2 Yıl	49	21.1
	3-5 Yıl	56	24.1
	6-8 Yıl	41	17.7
	9-11 Yıl	33	14.2

	12 Yıl ve Üzeri	53	22.8
Evlilik Türü	Aşk Evliliği	191	82.3
	Mantık Evliliği	41	17.7
Evliliği Yapma Biçimi	Görücü Usulü	26	11.2
	Diğer	206	88.8
Toplam		232	100.0

Elde ettiğimiz verilere göre; erkeklerin evlilik uyumu düzeyi kadınlara ($t(230)=-5.265$; $p<.001$), lisans ve üzeri eğitim kurumlarından mezun olan bireylerin evlilik uyumu düzeyi, lise ve ön lisans mezunu bireylere ($F(3/228)=8.009$; $p<.001$); hane aylık gelir düzeyi “çok iyi” olan bireylerin evlilik uyumu düzeyi, aylık geliri daha az olan bireylere ($F(3/228)=4.643$; $p<.01$); çalışan bireylerin evlilik uyumu düzeyi, çalışmayan bireylere ($t(230)=3.581$; $p>.001$); anne-babası hala evli olan bireylerin evlilik uyumu düzeyleri anne-babasından en az biri vefat etmiş bireylere ($F(2/229)=4.060$; $p<.05$); çocuk sahibi olmayan bireylerin evlilik uyumu düzeyi, çocuk sahibi olan bireylere ($t(230)=-2.687$; $p<.01$); evlilik süresi 11 yıl ve altında olan bireylerin evlilik uyumu düzeyi, evlilik süresi 12 yıl ve üzeri olan bireylere ($F(4/227)=5.730$; $p<.001$); aşk evliliği yaptığını belirten bireylerin evlilik uyumu düzeyi, mantık evliliği yaptığını belirten bireylere ($t(230)=3.215$; $p<.01$); görücü usulü dışında yollarla evlilik yapan bireylerin evlilik uyumu düzeyleri, görücü usulü evlilik yapan bireylere ($t(230)=-4.951$; $p<.001$), kıyasla daha yüksekti.

Lisans ve üzeri eğitim kurumlarından mezun olan bireylerin yaşam doyumu düzeyi, lise ve ön lisans mezunu bireylere ($F(3/228)=10.592$; $p<.001$); hane aylık gelir düzeyi “iyi” olan bireylerin yaşam doyumu düzeyi, daha düşük olan bireylere ($F(3/228)=10.263$; $p<.001$); çalışmakta olan bireylerin yaşama doyumu düzeyleri, çalışmayan bireylere ($t(230)=4.751$; $p<.001$); çocuk sahibi olmayan bireylerin yaşam doyumu düzeyi, çocuk sahibi olan bireylere ($t(230)=-2.744$; $p<.01$); usulü dışında bir yolla evlendiğini belirten bireylerin yaşam doyumu düzeyi, görücü usulü evliliği yaptığını belirten bireylere ($t(230)=-2.322$; $p<.05$); evli erkeklerin yaşam doyumu düzeyi, kadınlara kıyasla ($t(230)=-3.733$; $p<.001$) kıyasla daha yüksekti.

Evli bireylerin evlilik uyumu düzeyi ($F(4/227)=1.175$; $p>.05$) ve yaşam doyumu ($F(4/227)=.326$; $p>.05$) düzeylerinin yaşa göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Evli bireylerin yaşam doyumu düzeylerinin anne-babanın medeni durumuna istatistiksel geçerlilikte anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür ($F(2/229)=2.069$; $p>.05$). Evli bireylerin yaşam doyumu düzeylerinin evlilik süresine istatistiksel geçerlilikte anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür ($F(4/227)=1.803$; $p>.05$). Evli bireylerin yaşam doyumu düzeylerinin evlilik türüne göre istatistiksel geçerlilikte anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür. ($t(230)=1.681$; $p>.05$).

Evli kadınların cinsellikte yaşadıkları sorunlar erkek bireylere kıyasla ($t(230)=9.558$; $p<.001$); lise ve ön lisans mezunu bireylerin cinsellikte yaşadığı sorunlar, lisans ve üstü kurumlardan mezun bireylere kıyasla ($F(3/228)=15.119$; $p<.001$); hane aylık geliri düşük olan bireylerin cinsellikte yaşadıkları sorunlar, daha yüksek olan bireylere kıyasla ($F(3/228)=12.775$; $p<.001$); çalışmadığını belirten bireylerin cinsellikte yaşadığı sorunlar, çalışan bireylere kıyasla ($t(230)=-6.658$; $p<.001$); anne babası hala evli olan ve en az biri vefat etmiş olayı bireylerin cinsellikte yaşadığı sorunlar, anne babası boşanmış bireylere kıyasla; çocuk sahibi olan bireylerin cinsellikte yaşadığı sorunlar, çocuk sahibi olmayan bireylere kıyasla ($t(230)=3.642$; $p<.01$); 9

yıldan uzun süredir evli olan bireylerin cinsellikte yaşadıkları sorunlar, 1-8 yıl arası süre ile evli olan bireylere kıyasla ($F(4/227)=9.970$; $p<.001$); mantık evliliği yaptığını belirten bireylerin cinsellikte yaşadıkları sorunlar, aşk evliliği yaptığını belirten bireylere kıyasla ($t(230)=-3.080$; $p<.01$); görücü usulü evlilik yaptığını belirten bireylerin cinsellikte yaşadığı sorunlar, eşi ile diğer yollar ile tanışan bireylere kıyasla ($t(230)=5.059$; $p<.001$) daha yüksektir. Evli bireylerin cinsel doyum düzeylerinin yaşa istatistiksel geçerlilikte anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür ($F(4/227)=2.031$; $p>.05$).

Evlilik uyumu ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönde orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r=.47$; $p<.001$). Buna göre evlilik uyumu yükseldikçe yaşam doyumunu; yaşam doyumunu yükseldikçe evlilik uyumu da yükselmektedir. Evlilik uyumu ile cinsel doyum arasında negatif yönde orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r=-.45$; $p<.001$). Buna göre evlilik uyumu yükseldikçe cinsel doyum; cinsel doyum yükseldikçe evlilik uyumu da yükselmektedir. Yaşam doyumunu ile cinsel doyum arasında negatif yönde orta kuvvetli bir ilişki vardır ($r=-.48$; $p<.001$). Buna göre yaşam doyumunu yükseldikçe cinsel doyum: cinsel doyum yükseldikçe evlilik uyumu da yükselmektedir.

Çalışmadan elde edilen veriler değerlendirildiğinde evli bireylerin yaşam doyumunun, evlilik uyumu ve cinsel doyum tarafından anlamlı düzeyde etkilendiği belirlenmiştir ($F(2/229)=51.596$; $p<.001$; $R^2=.31$). Buna göre evli bireylerin evlilik uyumu ($\beta=.31$) yükseldikçe ve cinsellikte yaşadığı sorunlar ($\beta=-.34$) azaldıkça, yaşam doyumunu düzeyleri de yükselmektedir.

TARTIŞMA

Çalışmamız sonucunda elde edilen bulgularımız; evlilik doyumunu, yaşam doyumunu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmamızda evlilik uyumu ile yaşam doyumunu arasında pozitif yönde orta kuvvetli bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Evlilik uyumu yükseldikçe yaşam doyumunu; yaşam doyumunu yükseldikçe evlilik doyumunu da yükselmektedir. Bu bulgumuz evlilik uyumu ve yaşam doyumunu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirleyen çalışmalarını (Çitil, 2014 ve Çelik, 2012) desteklemektedir.

Çalışmamızda; evlilik uyumu ile cinsel doyumda yaşanan sorunlar arasında negatif yönde orta kuvvetli bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Buna göre evlilik uyumu yükseldikçe cinsel doyum; cinsel doyum yükseldikçe evlilik uyumu da yükselmektedir. Bu bulgumuz cinsel işlev bozukluğu olan eşlerde evlilik uyumunun ve cinsel doyumunun, normal eşlere kıyasla daha anlamlı düzeyde daha düşük olduğu belirleyen Kumkale'nin (2015) çalışmasını desteklemektedir. İstanbul'da yaşamakta olan 336 evli bireyin katılımı ile gerçekleştirilen bir çalışmada evlilik yaşama doyumunu yüksek olan bireylerin cinsel özgüven düzeylerinin, evlilik yaşama doyumunu düşük olan bireylere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Çelik, 2012). Benzer şekilde infertilite tanısı alan 77 kadın ve 44 erkek bireyin katılımı ile yapılan bir çalışmada bireylerin evlilik uyumu ile cinsel doyumdaki yetersizlik algıları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Alibaşoğlu, 2010). İstanbul ili Bakırköy, Şişli ve Kadıköy İlçelerinde rastgele seçim yöntemi ile belirlenen 44 çifte yapılan başka çalışmada evlilik uyumu ile cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur (Uzel, 2015). İstanbul ilinde yaşamakta olan 120 katılımcı ile yapılan başka bir çalışmada da cinsel yaşantı ile evlilik uyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Bildirici, 2016). Çiftlerde cinsel doyumunu azaltan etmenlerin belirlenmesine yönelik cinsel terapi çalışmaları, tedavi ve programların uygulandığı konular üzerinde çalışılması, çiftlerin evlilik içerisindeki

cinsel ve sosyal paylaşımları arttıracak aktiviteler yapmaları ve zaman geçirmeleri, yaşadıkları sorunlar üzerine konuşmaları son derece önemlidir.

Erkeklerin evlilik yaşam doyumunun, kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiş (Öziş, 2016), ve yine erkeklerin yaşam doyumlarının kadınlara oranla yüksek olduğunu ifade edilmiştir (Avşaroğlu ve ark., 2005). Çalışmamız sonucunda erkeklerin bizde erkeklerin evlilik yaşam doyumunun ve yaşam doyumunu düzeylerinin, kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu belirledik.

Çalışma sonucunda lisans ve üzeri eğitim kurumlarından mezun olan bireylerin evlilik uyumu düzeyi ve yaşam doyum düzeyi lise ve ön lisans mezunu bireylere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bir çalışmada (Çetinkaya, 2004) üniversite mezunu bireylerin yaşam doyum seviyelerinin lise mezunu bireylere oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Üniversitede akademik personelle yapılan bir çalışmada Profesör statüsünde bulunan kişilerin yaşam doyum konusunda diğer öğretim görevlerine oranla daha ileri seviyede olduğu görülmektedir (Tümkiye, 2008, Budak ve Sürgevil, 2005). Söz konusu yapılmış olan başka bir araştırmadaysa öğretim görevlilerinin statülerinin yükselmesi durumu yaşam doyumları ile iş doyumlarının da artmasına sebep olduğu gözlenmektedir. Bahsi geçen konu, doktorlar üstündeki çalışmalarla da desteklenmiştir. Öğretim görevlisi olan doktorların yaşam doyumlarının pratisyen doktorlara göre daha fazla olduğu ifade edilmektedir (Ünal ve ark. 2001, Çelik ve Tümkiye, 2012). Görme engelli bireylerle yapılan bir başka bir çalışmada ise bu kişilerin yaşam doyum kavramlarının eğitim ve iş sahibi olabilme durumu ile ilişkili olduğu belirlenmiştir (Temiz, 2010). Evli bireyleri bazı demografik değişkenler açısından incelendiği bir çalışma benzer sonuçlara ulaşılmış ve eğitim düzeyi düşük olan bireylerin evliliklerinde sorunlar yaşadığını belirtilmiştir (Kamo, 1993). Günümüzde eğitim düzeyinin git gide artmasıyla birlikte çiftlerin de araların da ki iletişimin artmasına, sorun çözme becerilerinin artması gibi birçok etmene katkı sağlamıştır. Bundan dolayı gençlerin eğitim düzeyi önemlidir ve eğitim düzeyinin daha da artması önerilmektedir.

Çalışma sonucunda hane aylık gelirleri yüksek olan bireylerin evlilik uyumu ve yaşam doyum düzeyinin düşük olan bireylere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ancak hane aylık geliri düşük de olsa çalışan bireylerin evlilik uyumunun çalışmayan bireylerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer nitelikte olarak yapılan bir çalışmada da gelir düzeyi arttıkça yaşam doyumunun arttığı belirlenmiştir (Yavuz, 2016). Üniversitedeki öğretim görevlileriyle yapılan bir çalışmada da benzer şekilde ön plana çıkan nokta, öğretim görevlilerine yönelik yaşam doyum seviyelerinin ekonomik düzeylerinin artış göstermesiyle beraber bir artma gösterdiği olmuştur (Çelik ve Tümkiye, 2012). Öğretim görevlilerinin içinde profesör olan bireylerin ekonomik bakımdan diğerlerine oranla daha iyi seviyede olması sebebiyle, yaşam doyum seviyesinin de daha fazla olduğu görülmektedir. Düşük eğitim ve düşük ekonomik seviyedeki bireylerin çift uyumlarının da düşük olduğu belirlenmiştir. (Şendil ve Korkut, 2008). Devlet kurumunda çalışmakta olan bireylerden; evli olanların, meslekî deneyimi fazla olanların ve yüksek lisanslarını tamamlayanların yaşam doyumlarının daha fazla olduğu da gösterilmiştir (Eren, 2008).

Çalışmamız sonucunda çocuk sahibi olmayan bireylerin evlilik uyumu düzeyinin, çocuk sahibi olan bireylere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu çalışmayı destekler nitelikte olarak başka bir çalışmada da çocuk sahibi olmayan bireylerin evlilik uyumu düzeylerinin çocuk sahibi

olan bireylere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Yeşiltepe ve Çelik, 2014). Ancak çocuk sayısındaki artışla beraber bireylerin genel evlilik kalitesinde bir azalma olduğunu göstermektedir(Şendil ve Korkut, 2008). Çalışmamız sonucunda az çocuk sahibi olan bireylerin yaşam doyumları daha yüksek, fazla çocuk sahibi olan bireylerin yaşam doyumları daha düşüktür. Bu durumda evlenen bireylerin aile planlamalarının uygun olacağı düşünülmektedir.

Kırkbeş yaş ve üzeri bireylerin cinsellikte yaşadığı sorunların, daha genç bireylere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Uzel, 2015). Bildirici (2016), 41 yaş ve üzeri bireylerin cinsellikte yaşadığı sorunların, daha genç bireylere kıyasla daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Bizim çalışmamızda da benzer şekilde evlilik ilerledikçe yaş da ilerlemekte ve yaş ilerledikçe cinsel sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Çalışmamızın bir diğer bulgusu görücü usulü dışında yollarla evlilik yapan bireylerin evlilik uyumu düzeyleri, görücü usulü evlilik yapan bireylere kıyasla daha yüksek olmasıdır. Anlaşarak evlenen kişilerin, çift uyumlarının görücü usulü ile evlenen kişilere göre daha yüksek olduğunu ortaya koyulmuştur(Şendil ve Korkut, 2008).

Araştırma sonucunda bireylerin evlilik uyumu düzeylerinin evlilik süresine göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Daha uzun süredir evli olan bireylerin evlilik uyumlarının daha düşük olduğu görülmektedir. Şendil'in bulguları da çalışmamızla paralellik taşımaktadır. Evliliklerdeki doyum ve memnuniyete dair yapılan çalışmalar sonucunda tutarlılık gösteren bir bulgu da doyumun arzusunun zamanla azaldığıdır (Lauer ve Lauer, 1997).

Çalışma sonucunda evlilik uyumu anne ve babanın medeni durumuna göre evliliği etkilemektedir. Anne ve babası evli olan bireyler bir aile düzeni içinde yaşadıkları ve o düzenden çıkarak bir evlilik gerçekleştirdikleri için evlilik uyumlarının daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Anne ve babanın boşanmış veya herhangi birinin vefatı durumunda aile içi düzen sarsıldığından dolayı kişi kendi evliliğinde bu uyumu kurmaya çalışırken zorlanabilir Bu durumda bireylere evlilik yapmadan önce ya da evlilik gerçekleştikten sonra evlilik danışmanlığı eğitimi almalarını önerebiliriz.

Çalışmamız örneklemin sayıca kısıtlı olması, karşılaştırma grubu (evli olmayan bireyler) kullanılmaması nedeniyle sınırlılık taşımaktadır. Ancak evlilik doyumunu, yaşam doyumunu ve cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koyması açısından önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- Alibaşoğlu, H. (2010) İnfertilitede Emosyonel Semptomlar, Evlilik Uyumu ve Cinsel İşlev Bağlamında Cinsiyet Farklılıkları, Sağlık Bakanlığı Bakırköy, Prof.Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi).
- Ateş, R. (2012) Evlilikte ilk yıllar, çatışmalar ve “güç” kavramı. H. Yavuzer (Ed.). Evlilik Okulu İçinde, İstanbul: Remzi Kitabevi, s. 114- 124
- Avşaroğlu, S., Deniz, M. E., & Kahraman, A. (2015) Teknik öğretmenlerde yaşam doyumu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (14): 115-129.
- Bildirici, A. (2016) Evlilik Süresinin, Cinsel Yaşama ve Evlilik Uyumuna Etkisi ve Sonuçların Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması, Beykent Üniversitesi, s. 94 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Budak, G. & Sürgevil, O. (2005). Tükenmişlik ve tükenmişliği etkileyen örgütsel faktörlerin analizine ilişkin akademik personel üzerinde bir uygulama. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 20(2): 95-108.
- Canel, A. N. (2012) Evlilik ve aile hayatı. İstanbul: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Aile Eğitim Programı, s.12-21
- Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği, (2008) Bilgilendirme Dosyası. Cinsel Yaşam ve Sorunları. Şahin, D., Şimşek, .F, Seyisoğlu, H. (editörler)
- Çelik, M., Tümkaya, S. (2012) Öğretim elemanlarının evlilik uyumu ve yaşam doyumlarının iş değişkenleri ile ilişkisi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13(1):223-238
- Çetinkaya, H. (2004). Beden imgesi, beden organlarından memnuniyet, benlik saygısı, yaşam doyumu ve sosyal karşılaştırma düzeyinin demografik değişkenlere göre farklılaşması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Çitil, F. (2014). Adölesan ve Yetişkin Gebelerde Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumunun Doğum Öncesi Bağlanmaya Etkisi, Atatürk Üniversitesi, s. 78 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Çelik, E. Evli Bireylerin Cinsel Özgüven Düzeyleri İle Cinsel Öz-Yeterlik, Evlilik Yaşam Doyumu ve Cinsel Utangaçlıklarının incelenmesi, Sakarya Üniversitesi, 2012, s. 96 (Doktora Tezi)
- Demirel, S., Canat, S. (2004) Ankara'daki beş eğitim kurumunda kendini yaralama davranışı üzerine bir çalışma. Kriz Dergisi, 12(3): 1-9
- Dılmaç, B., & Ekşi, H. (2008). Meslek yüksek okullarında öğrenim gören öğrencilerin yaşam doyumları ve benlik saygılarının incelenmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 20: 279-289
- Dokur, M., Profeta, Y. (2006). Aile ve Çift Terapisi, İstanbul: Morpa.

- Erbek, E., Bestepe E., Akar H., Eradamlar N., Alpkan R.L. (2016) Evlilik uyumu, *Düşünen Adam*,18(1): 39-47
- Eren, T.A. (2008) Onkoloji Hemşirelerinin İş Doyumu ve Yaşam Doyumunun İncelenmesi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).
- Ersanlı, K., Kalkan, M. (2008) Evlilik ilişkilerini geliştirme (kuram ve uygulama). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s.56-74
- Fidanoğlu, O. (2006) Evlilik Uyumu Mizah Tarzı ve Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).
- Gülsün, M., Ak, M., Bozkurt, A. (2009) Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar* 1(1): 68-79
- Gündoğar, D., Gül, S. S., Uskun, E., Demirci, S., Keçeci, D. (2007) Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu yordayan etkenlerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10(1): 14-27
- Kamo, Y. (1993) Determinants of marital satisfaction: a comparison of the United States and Japan. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10(4): 551-568.
- Keser, A. (2003) Çalışmanın Anlamı, İnsan Yaşamındaki Yeri ve Yaşam Doyumu Üzerine Bir Uygulama, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, s. 32-56, (Yayımlanmamış Doktora Tezi)
- Köker, S. (1991) Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması, Ankara Üniversitesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Kumkale, Ç. (2015). Cinsel İşlev Bozukluğu Olan Eşlerde Evlilik Uyumu ve Bağlanma Stillerinin İncelenmesi, Beykent Üniversitesi, s.79 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Lauer, R.H., Lauer, J.C. (1997) *Marriage & Family: The Quest for Intimacy*. New York: Mc Graw Hill,s. 203-223 ve 246-266.
- Locke, H.J., Wallace, K.M. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: their reliability and validity. *Marriage and Family Living*, 21, 251-255
- Özdevecioğlu, M. (2003) İş tatmini ve yaşam tatmini arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma, II. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Kitabı, Afyon, s.27
- Özgüven, İ. E. (2000) Evlilik ve Aile Terapisi, Ankara: PDREM Yayınları, 2000, s. 20-39
- Öziş G. (2016) Evlilik Yaşam Doyumunun Algılanan Ebeveyn İlişkisi, Psikolojik Dayanıklılık ve Dinsel İnanç Gücü Açısından İncelenmesi, Sakarya Üniversitesi, s. 65 (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi).
- Şendil, G., Korkut, Y. (2008). Evli çiftlerdeki çift uyumu ve evlilik çatışmasının demografik özellikler açısından incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları* 28: 15-34
- Tabachnick, B.G. & Fidell, L. S. (2015). Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanımı (Ed.: Mustafa Baloğlu), Ankara: Nobel Yayınları, s. 189.

- Temiz, K (2010) Görme Engellilerde Ruhsal Belirtilerin, Yaşam Doyumunun ve Stresle Baş Etme Tarzlarının Araştırılması, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı, Malatya, (Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi).
- Tuğrul, C., Öztan, N., Kabakçı, E. (1993) Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği'nin standardizasyon çalışması. Türk Psikiyatri Dergisi, 4(2): 83-89
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1999) Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması. Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi, 7(1): 50-57
- Tümkiye, S., Hamarta, E., Deniz, M. E., Çelik, M., Aybek, B. (2008). Duygusal zeka mizah tarzı ve yaşam doyumu: üniversite öğretim elemanları üzerine bir araştırma. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 3(30): 1-18
- Uzel, A. (2015) Evlilik İlişkisi İçerisinde Çiftler Arasında Cinsel Doyumun, Evlilik Uyumu ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi, Beykent Üniversitesi, s. 81 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Ünal, S., Karlıdağ, R., & Yoloğlu, S. (2001). Hekimlerde tükenmişlik ve iş doyumu düzeylerinin yaşam doyumu düzeyleri ile ilişkisi. Klinik Psikiyatri, 4(2): 113-118.
- Vural, B.K., Temel, A.B. (2010) Cinsel doyumun yordanmasında bazı faktörlerin incelenmesi, Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 13(1): 24-25
- Yavuz, S. (2016). Normal Gelişim Gösteren Çocuğa Sahip Ebeveynler ile Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Evlilik Uyumu ve Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi, s. 97 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Yılmaz, A. (2001) Eşler arasındaki uyum: kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 4(4): 49-58
- Yeşiltepe, S. S., Çelik, M. (2014) Öğretmenlerin evlilik uyumlarının psikolojik iyi olma ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. İlköğretim Online, 13(3): 992-1013